

Onderzoeksrapport Veerkracht in 4V op RSG Slingerbos

Augustus 2024

Van Lobke Kuijs, Myriam van Tol & Irene Linders

Datum September 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Introductie	3
Regionale Kenniswerkplaats Jeugd Samen Doen&Leren	3
Op naar een veerkrachtige jeugd.....	3
RSG Slingerbos	4
Veerkracht in 4V.....	4
Onderzoeksopzet	5
Onderzoeksvragen	5
Tijdlijn.....	5
Methoden	6
Resultaten	9
Deelvraag 1	9
Deelvraag 2	10
Deelvraag 3	12
Deelvraag 4	20
Hoofdvraag.....	22
Conclusie	23
Conclusie	23
Kansen.....	23
Bijlage 1	25
Bijlage 2	27
Bijlage 3	29
Bijlage 4.....	30

Introductie

Regionale Kenniswerkplaats Jeugd Samen Doen&Leren

De Regionale Kenniswerkplaats Jeugd Samen Doen&Leren is in de Noord-Veluwe actief om bij te dragen aan: dat kinderen gezond en veilig en opgroeien in een kansrijke omgeving met als resultaat dat zij eigen regie voeren en het vermogen hebben om te gaan met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven.

Het doel van de werkplaats is om gezamenlijk te komen tot een duurzame regionale structuur en cultuur waarin ouders, jongeren, professionals en onderzoekers op een gelijkwaardige manier met elkaar leren en samenwerken. De werkplaats wil er aan bijdragen dat bestaande en nieuwe initiatieven, kennis en kunde met elkaar verbonden zijn. Tegelijkertijd wil de werkplaats een platform zijn waarin ouders, jongeren en professionals vraagstukken ophalen uit de praktijk en deze vertalen naar passende oplossingen. Dit kan gaan om nieuw gemeentelijk beleid, nieuwe concepten, methodieken of competentieontwikkeling van professionals. Binnen de Regionale Kenniswerkplaats Samen Doen&Leren werken verschillende mensen vanuit verschillende achtergronden en organisaties met elkaar samen.

Om de kenniswerkplaats op te bouwen heeft ZonMw subsidie verleend aan twee projecten. Deze twee projecten zijn:

- Op naar een veerkrachtige jeugd
- De Dynamische Driehoek

Voor 'Op naar een veerkrachtige jeugd' is de Regionale Kenniswerkplaats SamenDoen&Leren een samenwerking aangegaan met onder andere Nuborgh College Veluvine in Nunspeet en RSG Slingerbos in Harderwijk.

Op naar een veerkrachtige jeugd

Jongeren zijn de volwassenen van de toekomst. De vaardigheden die jongeren nu ontwikkelen, vormen de basis voor het leren en functioneren in de volwassenheid. Een goede mentale gezondheid is hierin belangrijk. Om verschillende redenen staat de mentale gezondheid van jongeren onder druk. 'Op naar een veerkrachtige jeugd' heeft als doel om jongeren op het voortgezet onderwijs veerkrachtiger te maken. De positieve psychologie is hierbij belangrijk; niet uitgaan van problemen, maar van oplossingen en krachten van jongeren.

Het project startte in 2020 en duurde tot en met 2024 en bestond oorspronkelijk uit verschillende fasen:

- **Fase 1:** in gesprek met jongeren naar aanleiding van de problematiek die te zien zijn in de cijfers van de GGD, en over wat zij nodig hebben om goed te kunnen leven/opgroeien. Deze informatie wordt ook opgehaald bij ouders en professionals op en rondom school.
- **Fase 2:** inventariseren wat er al op de school gebeurt en waar nog mogelijkheden voor verdieping/verbreding zitten om met het thema Veerkracht aan de slag te gaan.
- **Fase 3:** per school (op maat) bekijken welk concreet vervolg gegeven kan worden op basis van fase 1 en 2. Ook in deze fase worden ouders en jongeren betrokken om het programma verder vorm te geven.
- **Fase 4:** het beschrijven van de resultaten en delen met andere VO-scholen en betrokkenen in de regio.

Het Nuborgh College Veluvine was al vanaf het begin in 2020 betrokken bij 'Op naar een veerkrachtige jeugd'. Vanwege de komst van COVID-19 verliep het proces anders dan vooraf gepland en was het pas in een later stadium mogelijk een tweede school in het project te betrekken (RSG Slingerbos). Een aantal fasen zijn bij het RSG Slingerbos versneld of op een andere manier doorlopen. Om goed aan te sluiten was het belangrijk om het

tempo en de behoeften van de school te volgen. Daarom werd het werken in fasen losgelaten, en is er steeds aangehaakt bij de wensen en behoeften van de school.

RSG Slingerbos

RSG Slingerbos biedt voortgezet onderwijs aan op mavo (vmbo-tl), havo en vwo niveau. RSG vindt het belangrijk dat leerlingen bij hen zichzelf kunnen zijn, zich thuis voelen en zichzelf kunnen ontplooiën. RSG vindt het belangrijk dat leerlingen onderwijs volgen dat echt bij hen past, dat ze kunnen groeien in hun talenten en dat ze in verbinding staan met de mensen en de wereld om hen heen. Op RSG leren leerlingen samen leven. Gezelligheid, uitdaging en wederzijds respect staan voorop. RSG heeft 3 pijlers waarop ze zich richt: Core, Connect en Master. De pijler Connect wordt hieronder verder toegelicht.

RSG Connect

Tijdens de schoolperiode maken leerlingen een groei door, letterlijk en figuurlijk. Ze staan in verbinding met zichzelf, met anderen en met hun omgeving. RSG vindt het belangrijk om leerlingen te begeleiden bij de persoonlijke groei. Leerlingen krijgen bij RSG een eigen coach, met wie ze regelmatig een coachgesprek hebben. Met de coach bespreken leerlingen schoolzaken, maar ook alles rondom de persoonlijke groei. Daarnaast krijgen leerlingen bij RSG de training Rots & Water en voeren ze een maatschappelijke stage uit. De Rots & Water training bestaat uit een programma van leerjaar 1 tot en met 3. RSG besteedt aandacht aan alle vaardigheden van de leerlingen, hun veerkracht en het omgaan met emoties.

Veerkracht in 4V

Eind 2022 is de Regionale Kenniswerkplaats Jeugd Samen Doen&Leren in contact gekomen met Renske Vlasblom (orthopedagoog) en Geke Wouters (intern begeleider) van RSG Slingerbos. Op RSG Slingerbos werd al veel ingezet op veerkracht en het betrekken van leerlingen hierin. Zo hebben leerlingen bijvoorbeeld een film gemaakt over veerkracht en houden zij een Instagram bij rondom veerkracht. Eind 2023 is een rapport verschenen van Bernadet van den Hul (Centrum voor Jeugd en Gezin in Harderwijk) en Tanja van der Vinne (Hogeschool Viaa), waarin een literatuurverkenning en procesbeschrijving met betrekking tot veerkracht op RSG Slingerbos staat opgenomen. Lees het rapport [hier](#).

RSG Slingerbos wilde het idee van veerkracht graag doortrekken in de school. De droom hierbij was om te komen tot een whole school approach-rondom mentale gezondheid, wat inhoudt dat op alle vlakken voortdurend aandacht is voor dit onderwerp. Vanwege praktische redenen is besloten om een eerste stap te zetten door eerst aan de slag te gaan bij enkele klassen. Binnen 4vwo was nog geen sprake van extra aandacht voor veerkracht, terwijl er wel sprake was van een sterke mentorengroep die graag met dit onderwerp aan de slag wilde. Hierdoor is het idee ontstaan voor 'Veerkracht in 4V'. 'Veerkracht in 4V' is een aanpak op RSG Slingerbos, waarbij mentoren van 4vwo samen met leerlingen het hele schooljaar door in de mentorlessen werken aan relevante thema's rondom veerkracht en mentale gezondheid. Gezamenlijk bekijken ze aan welke thema's ze graag willen werken, en gaan ze aan de slag om daarop in te zetten. Mentoren worden ondersteund door professionals (binnen en buiten de school) om hierbij de juiste tools op het juiste moment in te zetten.

Onderzoeksopzet

Het doel van het onderzoek rondom 'Veerkracht in 4V' op RSG Slingerbos is om gedurende het schooljaar 2023-2024 samen met mentoren en leerlingen te leren over 'Veerkracht in 4V', waardoor de aanpak tussentijds (door)ontwikkeld kan worden. Het onderzoek is dus een continu proces van leren en verbeteren. Daarnaast levert dit geleerde lessen op over de aanpak, die meegenomen kunnen worden bij een eventuele uitrol van 'Veerkracht in 4V' naar andere klassen (en andere scholen). Deze opzet past bij praktijkgericht actieonderzoek (PAO)¹, wat inhoudt dat onderzoek gericht is op het verkrijgen van praktische en bruikbare kennis die direct bijdragen aan het individueel of collectief handelen en/of de situatie waarin dat handelen plaatsvindt.

In PAO gaan onderzoek doen, het handelen in de onderzochte praktijk, interactie en communicatie, samenwerken, participeren, reflecteren, leren en veranderen samen. Met PAO geeft de onderzoeker de data vanuit onderzoek, terug aan de 'groep'. Gezamenlijk worden deze data geïnterpreteerd en wordt bepaald welke volgende stap genomen moet worden. Er is gekozen voor dit type onderzoek, omdat het een praktische insteek heeft en het de verschillende doelgroepen betreft bij de ontwikkeling van 'Veerkracht in 4V'.

Onderzoeksvragen

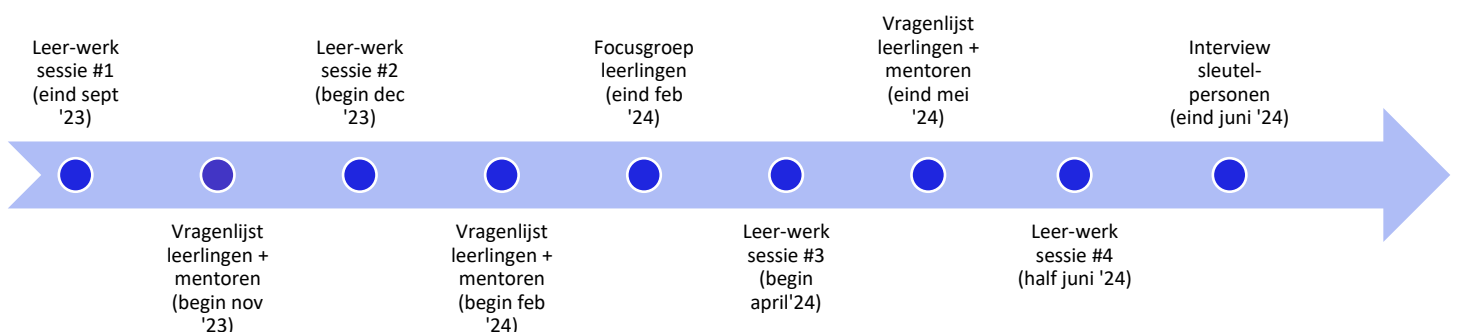
De hoofdvraag van dit onderzoek is: *"Hoe kan 'Veerkracht in 4V' in 4VWO van RSG Slingerbos gedurende het schooljaar 2023-2024 worden (door)ontwikkeld, zodat jongeren zich positief veerkrachtig ontwikkelen?"*

Hiervoor worden de volgende deelvragen beantwoord:

1. Welke activiteiten hebben om welke reden binnen 'Veerkracht in 4V' plaatsgevonden?
2. Wat is de waardering van 'Veerkracht in 4V' door mentoren en leerlingen?
3. Wat is de impact van 'Veerkracht in 4V' op persoonlijk vlak bij leerlingen en op professioneel vlak bij mentoren?
4. Wat zijn bevorderende en belemmerende factoren bij (de implementatie van) 'Veerkracht in 4V'?

Tijdslijn

Gedurende het schooljaar 2023-2024 gingen mentoren van 4vwo op RSG Slingerbos aan de slag met veerkracht binnen de mentorlessen. In afbeelding 1 is een tijdslijn te zien van het onderzoek binnen Veerkracht in 4V.

Afbeelding 1. Tijdslijn van onderzoek binnen 'Veerkracht in 4V'

¹ Migchelbrink, F. Handboek praktijkgericht onderzoek zorg welzijn, wonen en werken. Verkregen via: <https://www.actieonderzoek.nl/pdf/praktijkgerichtonderzoekwebsitesvgered.pdf>

Methoden

Tijdens het schooljaar 2023-2024 werd informatie opgehaald voor de (door)ontwikkeling van 'Veerkracht in 4V' door de inzet van verschillende (kwantitatieve en kwalitatieve) onderzoeksmethoden. Hieronder wordt per onderzoeksmethode toegelicht wanneer deze methode is ingezet, op welk moment en met welk doel.

Monitoringsdocument

Aan het begin van het traject is een monitoringsdocument opgesteld, waarin mentoren hun mentorlessen konden bijhouden. Zij konden aangeven wanneer een mentorles heeft plaatsgevonden, wat zij met de leerlingen hebben gedaan in deze les, waarom zij dit hebben gedaan en wat hierbij goed of minder goed ging. Dit document is aan de mentoren voorgelegd voor feedback, zodat het zo werkzaam mogelijk was voor hen. Na enkele weken bleek echter dat het document niet goed bijgehouden werd, dus is niet meer ingezet op deze methode. Ter voorbereiding op de leer-werksessies gaven mentoren per mail aan met welke activiteiten zij aan de slag zijn gegaan (deelvraag 1).

Vragenlijsten

Voor zowel leerlingen als mentoren werden vragenlijsten opgesteld. Met deze vragenlijst werd informatie opgehaald om antwoord te geven op de verschillende deelvragen.

Mentoren

Aan het begin van het schooljaar, halverwege het schooljaar en richting het einde van het schooljaar werd onder de mentoren een vragenlijst uitgezet. In deze vragenlijst werd opgehaald wat zij vinden van 'Veerkracht in 4V' (deelvraag 2) en welke impact dit heeft op hun manier van werken (deelvraag 3). Hiervoor wordt onder andere gebruik gemaakt van vragen gebaseerd op de Normalisation Process Theory (zie tekstblok 'Normalisation Process Theory'²). Tot slot werd per meting bekeken of aanvullende vragen gesteld moesten worden voor het onderzoek. In bijlage 2 is een voorbeeld te zien van de basisvragenlijst onder mentoren.

Normalisation Process Theory²

De Normalisation Process Theory (NPT) is een theorie die zich richt op factoren die nodig zijn voor de succesvolle implementatie en integratie van interventies in routinewerk (oftewel normalisatie). De theorie bestaat uit vier componenten: 1) coherentie, 2) cognitieve participatie, 3) collectieve actie en 4) reflexief monitoren. Deze theorie kan ingezet worden om een complexe interventie te ontwikkelen of om de evaluatie van een complexe interventie te optimaliseren. In bijlage 1 is te zien hoe deze theorie is ingezet voor het opstellen van een vragenlijst voor mentoren.

Leerlingen

Aan het begin van het schooljaar, halverwege het schooljaar en richting het einde van het schooljaar werd onder alle leerlingen van 4vwo een vragenlijst uitgezet. In deze vragenlijst werden stellingen rondom veerkracht voorgelegd om (de ontwikkeling van) hun veerkracht in kaart te brengen (deelvraag 3). Daarnaast gaven deze vragen input voor de mentoren om met elkaar in gesprek te gaan over veerkracht bij leerlingen. De vragen hadden betrekking op drie onderdelen binnen veerkracht: individuele veerkracht, relationele veerkracht en community veerkracht³. Individuele veerkracht verwijst naar de mate waarin een persoon tools en manieren

² Murray, E., Treweek, S., Pope, C., MacFarlane, A., Ballini, L., Dowrick, C., ... & May, C. (2010). Normalisation process theory: a framework for developing, evaluating and implementing complex interventions. *BMC medicine*, 8, 1-11.

³ Jonkman, H., Rooijen, M. V., Wiersma, M., & Goor, R. V. (2022). Validation study of the child and youth resilience measure (CYRM 28) among Dutch youth. *Frontiers in Psychiatry*, 13.

bezit om om te kunnen gaan met mogelijke tegenslagen. Relationale en community veerkracht verwijst de mogelijke hulpbronnen die een persoon tot zijn beschikking heeft en hoe deze persoon zich daartoe verhoudt.

Voor dit onderzoek maakten we gebruik van stellingen uit CD-RISC-10 en CYRM-28. CD-RISC-10 richt zich uitsluitend op individuele veerkracht, terwijl CYRM-28 ook rekening houdt met relationele en contextuele factoren. Op basis van beide vragenlijsten zijn stellingen gekozen om aan de leerlingen voor te leggen. Stellingen zijn gekozen op basis van itemladingen bij eerder onderzoek en de mate waarin ze aansluiten bij 'Veerkracht in 4V'. In bijlage 3 is te zien welke stellingen onder welke factoren vallen. Leerlingen konden per stelling aangeven in hoeverre deze stelling op hen van toepassing was door middel van een vierpuntsschaal uiteenlopend van *'helemaal niet mee eens'* naar *'helemaal mee eens'*.

Tot slot werd per meting bekeken welke vragen toegevoegd konden worden om aanvullende informatie op te halen. Zo zijn bijvoorbeeld vragen toegevoegd over wat leerlingen vonden van (activiteiten tijdens) de mentorlessen (deelvraag 2). Antwoorden van de leerlingen gaven ook input voor de leer-werksessies met de mentoren. In bijlage 4 is een voorbeeld te zien van een vragenlijst onder leerlingen.

Focusgroep leerlingen

Halverwege het schooljaar 2023-2024 vond een focusgroep plaats met vijf leerlingen van 4vwo. Deze leerlingen hadden zich aangemeld bij de mentor of zijn door de mentor gevraagd om mee te doen. De coördinator van de RKJ en onderzoeker van 'Op naar een veerkrachtige jeugd' begeleidde het proces. De bijeenkomst begon met een korte introductie en kennismakingsspel. Dit droeg bij aan het creëren van een gemoedelijk sfeer, zodat deelnemers zich op hun gemak voelden om ervaringen met elkaar te delen later in de bijeenkomst. Na de kennismaking werden twee resultaten uit het onderzoek onder leerlingen voorgelegd in de vorm van stellingen. In een groepje van twee deelnemers en een groepje van drie deelnemers werd gesproken over drie goede tips of oplossingen voor de stelling. Vervolgens werden deze oplossingen plenair besproken. Als tweede onderdeel van de focusgroep werd aan de leerlingen gevraagd om te bedenken hoe mentoren samen met leerlingen konden bespreken aan welke thema's zij willen werken tijdens de mentorlessen. Om deze informatie op te halen werd een creatieve werkvorm ingezet, waarbij de leerlingen eerst individueel op papier ideeën uitwerkten en daarna op de beste ideeën konden stemmen. Tot slot is gevraagd hoe zij denken dat leerlingen het beste betrokken kunnen blijven bij 'Veerkracht in 4V'. De focusgroep met leerlingen zorgde vooral voor input voor de leer-werksessies met mentoren.

Interview sleutelpersonen

Aan het begin van het traject stond gepland dat met iedere mentor een individueel gesprek plaats zou vinden als afsluiting van 'Veerkracht in 4V'. Dit is in de loop van het onderzoek aangepast, omdat mentoren in de vragenlijsten en tijdens de leer-werksessies feedback hebben gegeven op 'Veerkracht in 4V'. Wel heeft aan het eind van het schooljaar een interview plaatsgevonden met de leerlingcoördinator van bovenbouw vwo en onderwijsassistent binnen RSG Slingerbos, die betrokken waren bij 'Veerkracht in 4V'. In het interview werd gevraagd hoe zij terugblikken op (het proces van) 'Veerkracht in 4V' (deelvraag 2 en 4) en wat het heeft opgeleverd (deelvraag 3).

Leer-werksessies

Tot slot hebben gedurende het schooljaar 2023-2024 leer-werksessies plaatsgevonden. Hier waren de coördinator en onderzoeker van RKJ, mentoren van 4vwo, de leerlingcoördinator bovenbouw vwo en de onderwijsassistent bij aanwezig. Deze leer-werksessies vonden plaats tijdens het mentoraat op donderdagmiddagen van 15.00 tot 16.30. Per leer-werksessies werd afgestemd wat relevant was om te bespreken.

Leer-werksessie 1

De eerste leer-werksessie vond eind september 2023 plaats. Hierin vond een kennismaking plaats en is uitleg gegeven over RKJ, 'Op naar een veerkrachtige jeugd' en de connectie hiervan met RSG Slingerbos. Vervolgens is de opzet van 'Veerkracht in 4V' en het onderzoek hiernaar besproken met de mentoren, zodat deze samen met hen verder vorm gegeven kon worden. Tot slot is een korte toelichting gegeven op een lespakket dat de mentoren mogelijk konden gebruiken gedurende dit schooljaar, namelijk 'Je Brein de Baas'.

Leer-werksessie 2

De tweede leer-werksessie vond begin december 2023 plaats. Het begon met een korte samenvatting van 'Veerkracht in 4V'. Vervolgens zijn de resultaten uit de vragenlijsten bij zowel leerlingen als mentoren besproken. Met de aanwezigen is besproken wat in positieve en negatieve zin opviel aan de resultaten, en hoe de mentoren de mentorlessen gedurende de eerste maanden van het schooljaar hebben ervaren. Er is besproken wat aanwezigen meenemen uit de besproken punten en waar mentoren verder mee aan de slag willen gaan.

Leer-werksessie 3

De derde leer werk-sessie vond begin april 2024 plaats. Met de aanwezigen is eerst teruggeblikt op de vorige leer-werksessie. Vervolgens hebben mentoren gereflecteerd op de activiteiten die tot dan toe hebben plaatsgevonden binnen de mentorlessen. Wat ging goed of wat werkte goed, en wat werkte minder goed? Ook is de evaluatie van deze activiteiten door leerlingen besproken. Vervolgens is met de aanwezigen gekeken welke succesfactoren de activiteiten bezitten, en waarom dit succesfactoren zijn. Tot slot is met de mentoren besproken naar welk doel zij willen toewerken, en wat zij hierin nog nodig hebben.

Leer-werksessie 4

De laatste leer-werksessie vond half juni 2024 plaats, en werd gezien als een afrondende bijeenkomst. Met de mentoren is informatie uit de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 van GGD Noord- en Oost-Gelderland besproken, als ook de resultaten uit de laatste vragenlijst onder leerlingen. Deze informatie ging over de veerkracht van leerlingen, maar ook over hun ervaringen met de mentorlessen gedurende dat schooljaar. Tot slot zijn verschillende 'good practices' rondom werken aan veerkracht of mentale gezondheid op school besproken en is op informele wijze met elkaar gereflecteerd op de samenwerking gedurende het schooljaar 2023-2024.

Resultaten

Hieronder worden per deelvraag relevante resultaten gedeeld vanuit de verschillende onderzoeksmethoden. Deze resultaten leiden gezamenlijk tot een antwoord op de hoofdvraag.

Deelvraag 1

De eerste deelvraag van het onderzoek naar 'Veerkracht in 4V' luidt: "Welke activiteiten hebben om welke reden binnen 'Veerkracht in 4V' plaatsgevonden?". Om deze vraag te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van resultaten van de vragenlijst onder mentoren en input tijdens de leer-werksessies.

Tijdens de mentorlessen in 4vwo gedurende het schooljaar 2023-2024 hebben verschillende activiteiten plaatsgevonden, die in meer of mindere mate gerelateerd zijn aan veerkracht. Een deel van deze activiteiten zijn nieuw binnen het mentorprogramma en een ander deel van deze activiteiten zijn ook in eerdere leerjaren ingezet. Activiteiten die in 4vwo hebben plaatsgevonden, zijn:

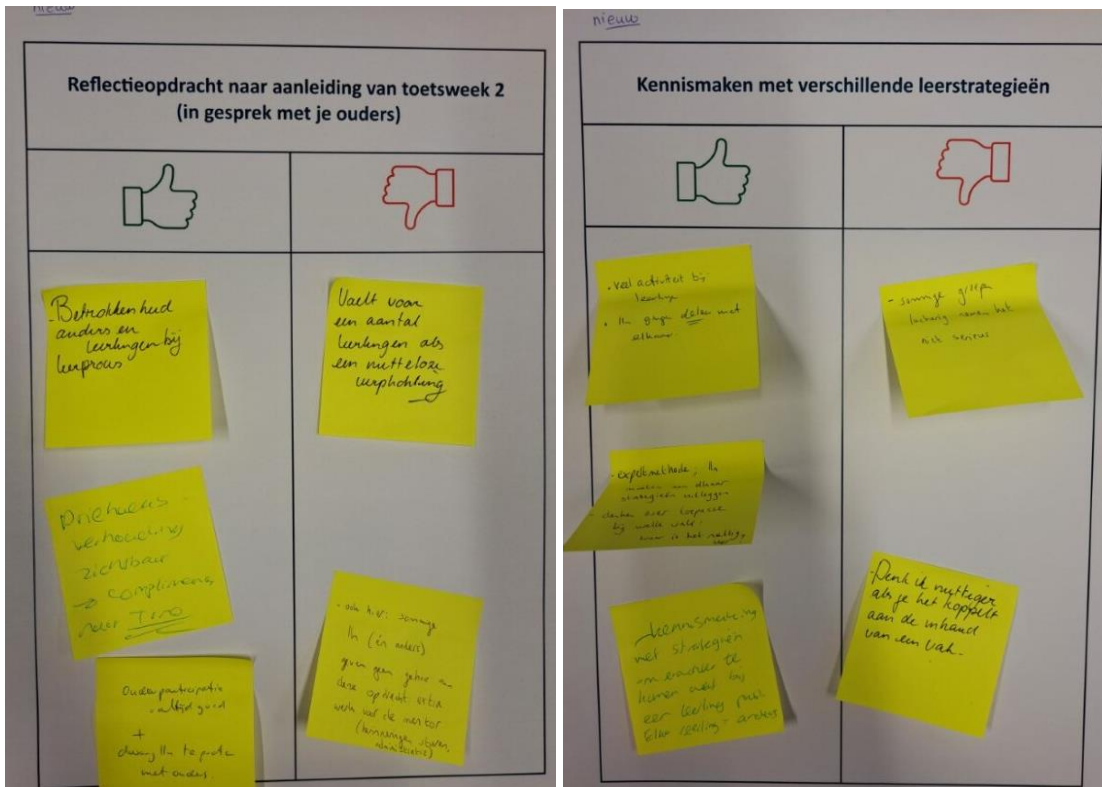
- Introductieactiviteiten positieve groepsvorming op de startdag
- Kennismaken met verschillende leerstrategieën
- Informatie over keuzeblokken, plannen en planning maken voor toetsweek
- Evaluatie van toetsweek 1 in groepen met praatkaartjes en individueel verslag
- Activiteit organiseren voor Route 59
- Bowlen
- Dansdag
- Individuele mentorgesprekken
- Reflectieopdracht naar aanleiding van toetsweek 2 (in gesprek met je ouders)
- Gezamenlijk trainen en meedoen aan een sportwedstrijd (hardlopen)
- Werkboek opleidingen en beroepen en voorbereiden meeloopdag (loopbaanoriëntatie)
- Plannen voor laatste toetsweek (met enkele leerlingen)
- Posteropdracht in de kunstlokalen (eindreflectie op 4vwo door alle leerlingen, waar ook alle mentoren bij aanwezig zijn)

Tijdens de derde leerwerksessie hebben mentoren bovenstaande activiteiten geëvalueerd: wat ging goed bij deze activiteit en wat ging minder goed? Op basis van deze evaluaties zijn de mentoren gekomen tot een lijstje met succesfactoren. Om te werken aan veerkracht binnen de mentorlessen is het belangrijk dat activiteiten aan één of meer van deze succesfactoren voldoen. Daarnaast is het belangrijk dat er een goede verdeling is van activiteiten over deze succesfactoren heen, zodat er niet teveel focus wordt gelegd op één onderdeel. De succesfactoren zijn:

- Groepsgevoel / saamhorigheid
- Reflectie / jezelf beter leren kennen
- Van elkaar leren / delen
- Ouderbetrokkenheid
- Prestatie bevorderen
- Persoonlijke aandacht
- Voorbereiden op de toekomst

Mentoren kwamen tot de conclusie dat deze activiteiten als doel hebben dat leerlingen beter in hun vel zitten en goed mee kunnen komen op school. Dit sluit aan bij de kernwaarden van RSG Connect: 'Leren over jezelf, de ander en de wereld om je heen'.

Aan het begin van het schooljaar zijn door de RKJ ook bestaande interventies aangedragen (zoals Je Brein de Baas). Deze interventies vonden de mentoren echter niet passend bij hun leerlingen. De RKJ heeft in de loop van het schooljaar een uitgebreider overzicht van (erkende en niet erkende) interventies gedeeld in de vorm van een digitale 'toolbox'.

Afbeelding 2. Evaluatie van mentoractiviteiten door mentoren

Deelvraag 2

De tweede deelvraag van het onderzoek naar 'Veerkracht in 4V' luidt: "Wat is de waardering van 'Veerkracht in 4V' door mentoren en leerlingen?". Om deze vraag te beantwoorden wordt gekeken naar de vragenlijst onder leerlingen, vragenlijst onder mentoren en interview met de sleutelpersonen.

Leerlingen

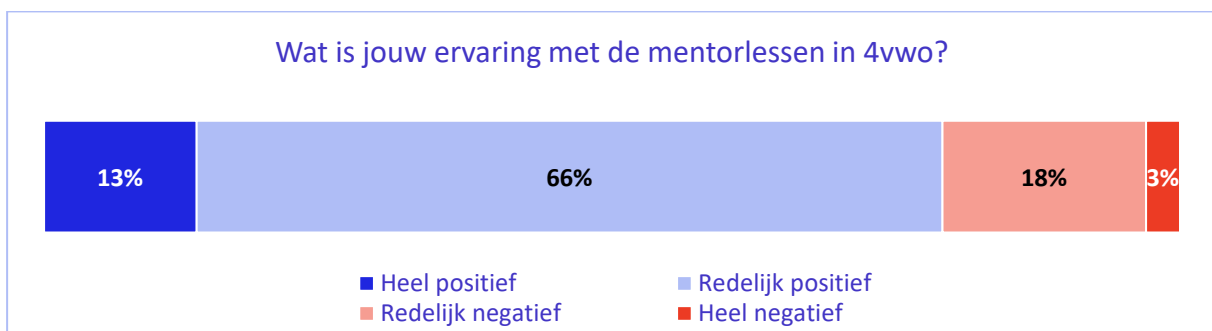
Bij leerlingen is op verschillende momenten en op verschillende manieren opgehaald wat zij vinden van de mentorlessen en de aandacht voor veerkracht tijdens deze mentorlessen.

Halverwege het schooljaar is aan de leerlingen gevraagd hoe zinvol zij de activiteiten vonden die tot dan toe hebben plaatsgevonden tijdens de mentorlessen. Hierbij werd aangegeven dat met zinvol wordt bedoeld dat een activiteit nuttig of bruikbaar is. Leerlingen konden de activiteiten indelen van meest zinvol naar minst zinvol. Hieruit kwam naar voren (n=67):

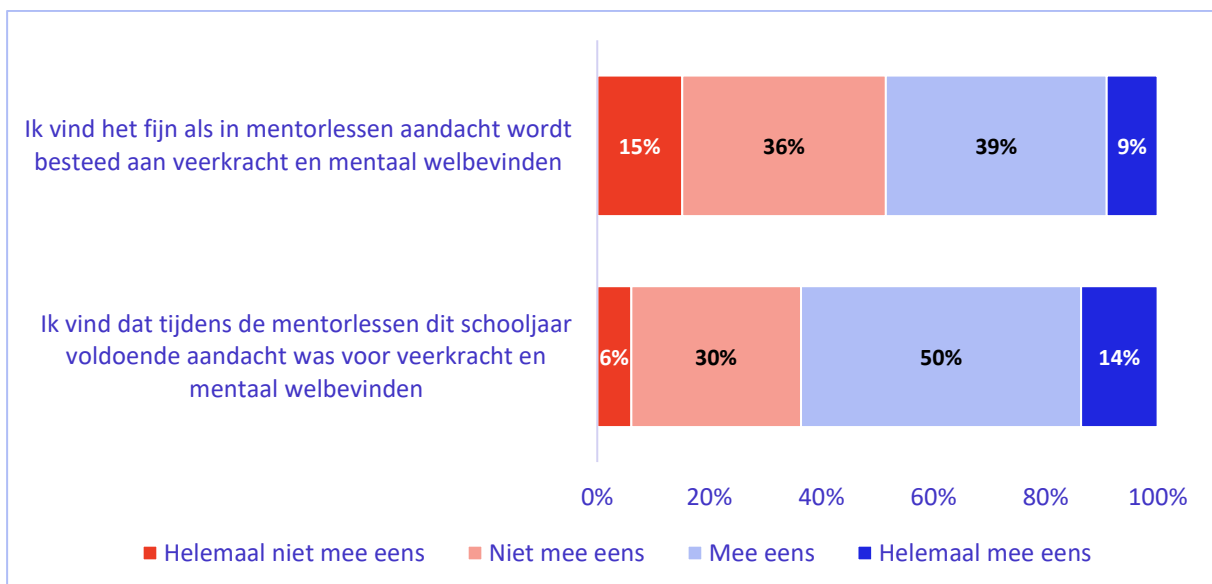
1. Individuele mentorgesprekken
2. Informatie over keuzeblokken, planning en plannen maken voor toetsweek
3. Evaluatie van toetsweek 1 in groepen met praatkaartjes en individueel verslag
4. Reflectieopdracht naar aanleiding van toetsweek 2 (in gesprek met je ouders)
5. Kennismaken met verschillende leerstrategieën
6. Bowlen
7. Activiteit organiseren voor Route 59
8. Dansdag

Aan het einde van het schooljaar is aan leerlingen gevraagd wat hun ervaring is met de mentorlessen in 4vwo in het algemeen, en wat hun ervaring is met aandacht voor veerkracht en mentaal welbevinden tijdens de mentorlessen. De meeste leerlingen zijn positief over de mentorlessen. Met betrekking tot hoe fijn leerlingen het vinden om aandacht te besteden aan veerkracht en mentaal welbevinden in de mentorlessen, zijn de meningen verdeeld. Helft van de leerlingen geeft aan het fijn te vinden als hier aandacht aan wordt besteed, terwijl de andere helft dit niet fijn vindt. Leerlingen die het fijn vinden geven aan dat fijn is "om te praten over hoe het mentaal met je gaat en hoe je het kan verbeteren" of dat het handig kan zijn om bijvoorbeeld te leren "omgaan met stress". Andere leerlingen geven aan "kriebels te krijgen van bedrijfslingo zoals 'veerkracht'", het daar "liever niet op school over hebben" of "is saai en boeit me niet". Tot slot valt op dat het merendeel van de leerlingen aangeeft dat er voldoende aandacht was voor veerkracht en mentaal welbevinden tijdens de mentorlessen. Daarbij lopen toelichting van leerlingen uiteen van "we hebben er zeer weinig mee gedaan" tot "zelfs iets te veel". Dit laat zien dat de behoeften en ervaringen van leerlingen rondom het thema veerkracht en mentaal welbevinden uiteen lopen.

Grafiek 1. Wat is jouw ervaring met de mentorlessen in 4vwo? (n=67)

Grafiek 2. Geef aan in hoeverre je het eens bent met de stelling. (n=66)

Mentoren

In de vragenlijst aan het einde van het schooljaar is aan mentoren gevraagd hoe zij de mentorlessen gedurende het schooljaar 2023-2024 hebben ervaren. Twee van de vijf mentoren gaven aan 'heel positief' en de overige drie mentoren gaven 'positief' aan. Voor de ervaring van mentoren met specifiek 'Veerkracht in 4V' geldt eveneens dat twee mentoren 'heel positief' zijn en drie mentoren 'positief'. Over de leer-werksessies waren de

mentoren wat meer verdeeld. Twee mentoren waren 'heel positief' over de leer-werksessies, twee mentoren 'positief' en één mentor 'niet positief/niet negatief'. Mentoren vonden het voornamelijk "fijn om bij elkaar te zitten en om over belangrijke onderwerpen te praten, ook fijn de sturing/vragen van buitenaf". De leer-werksessies vonden richting het einde van de werkweek aan het einde van de dag plaats, waardoor mentoren soms moeite ondervonden om hun aandacht er goed bij te blijven houden. Voordeel was dat het hen geen extra tijd kostte, omdat het tijdens het mentoraat werd gepland. Gedurende de verschillende leer-werksessies benoemden mentoren dat het bespreken van resultaten van vragenlijsten bij leerlingen hen inzicht geeft voor de doorontwikkeling van het mentoraatprogramma.

Sleutelpersonen

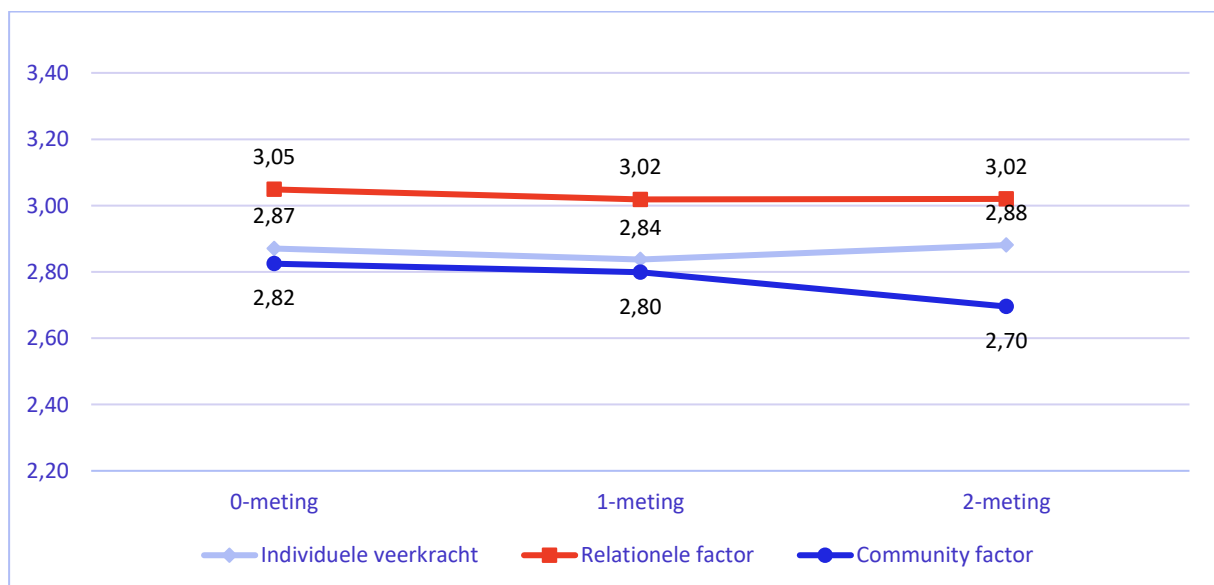
Uit het gesprek met de sleutelpersonen komt naar voren dat zij positief terugblikken op 'Veerkracht in 4V': "[De uitvoering van Veerkracht in 4V] ging goed. De bijeenkomsten waren goed voorbereid. Er was sprake van veel kennis van zaken."

Deelvraag 3

De derde deelvraag van het onderzoek naar 'Veerkracht in 4V' luidt: "Wat is de impact van 'Veerkracht in 4V' op persoonlijk vlak bij leerlingen en op professioneel vlak bij mentoren?". Om deze vraag te beantwoorden wordt gekeken naar de vragenlijsten bij leerlingen, de vragenlijsten bij mentoren, en het interview met de sleutelpersonen.

Leerlingen

Bij de start, halverwege en richting het einde van het schooljaar hebben leerlingen een vragenlijst ingevuld, waarin stellingen waren opgenomen rondom veerkracht. In grafiek 2 is het gemiddelde voor ieder van de drie factoren te zien per meting. Er is geen sprake van een significante toe- of afname in de factoren rondom veerkracht bij leerlingen in 4vwo van RSG Slingerbos gedurende het schooljaar 2023-2024. Doordat 'Veerkracht in 4V' gedurende het schooljaar is (door)ontwikkeld en niet is ingezet op specifieke onderdelen van veerkracht, was er geen verwachting dat veerkracht significant zou toenemen. De resultaten onder leerlingen hebben wel geleid tot inzichten bij mentoren gedurende de leer-werksessies.

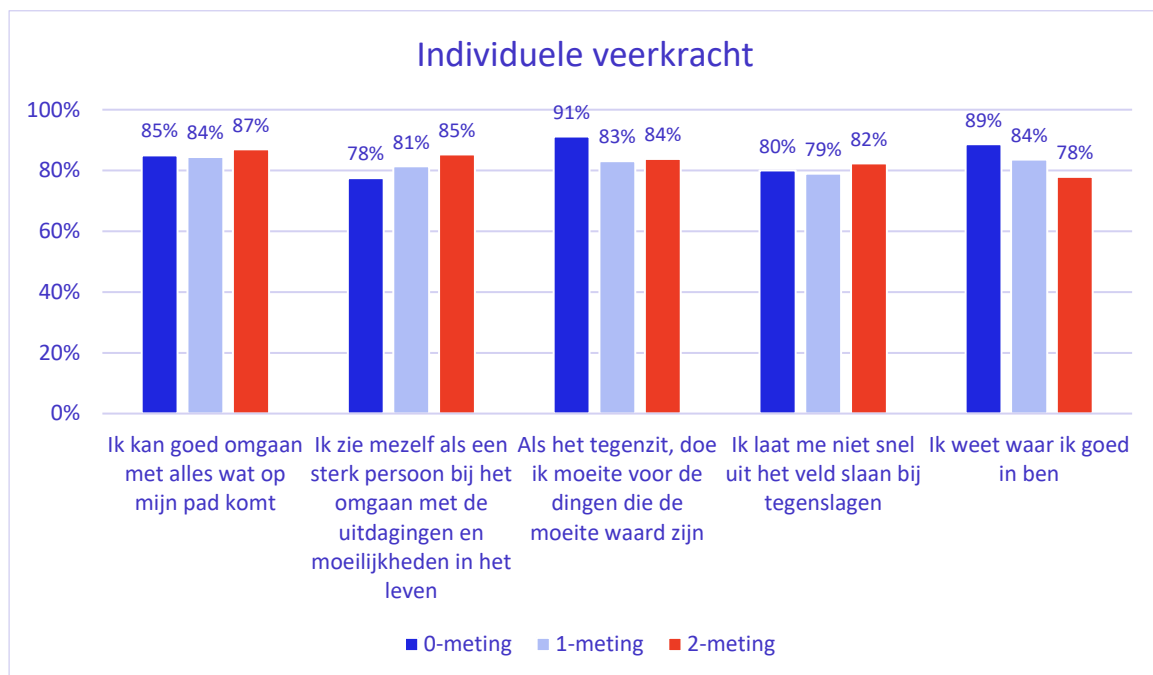
Grafiek 2. Gemiddelde per veerkrachtfactor gedurende het schooljaar

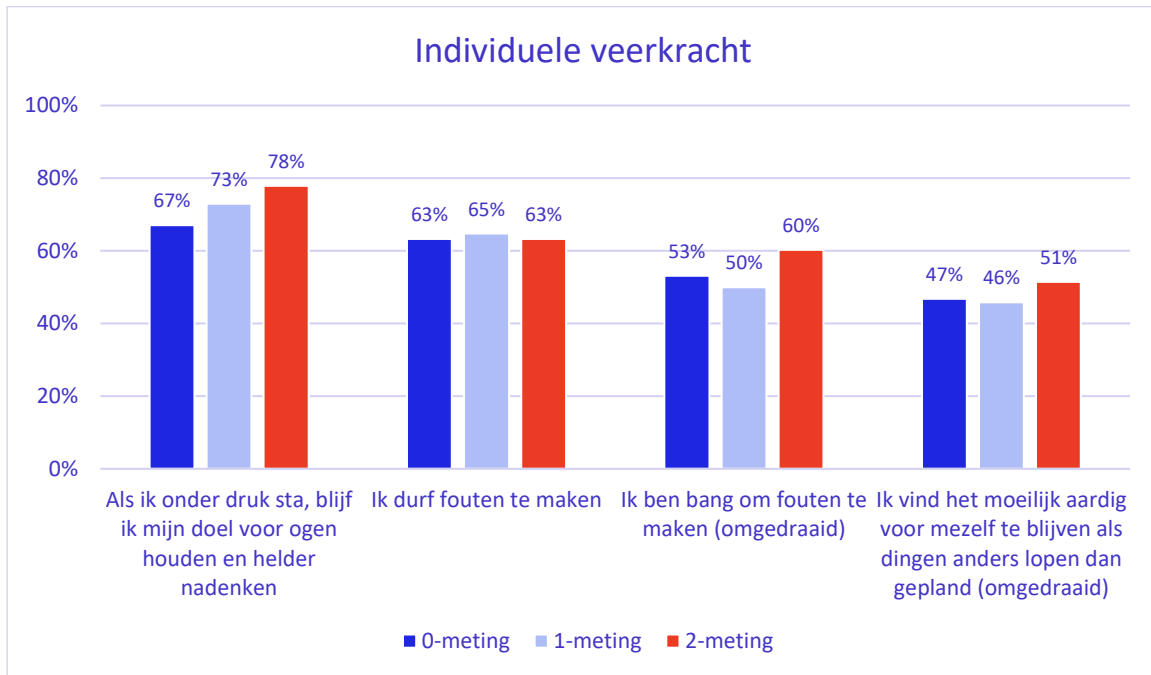
Naast de totaalscores is het interessant om te kijken naar de ontwikkelingen per stelling. Hieronder kijken we specifiek naar de ontwikkeling per stelling per veerkrachtfactor.

Individuele veerkracht

De factor 'individuele veerkracht' bestaat uit negen stellingen, waarvan zeven stellingen positief geformuleerd zijn en twee stellingen negatief. Voor de twee stellingen die negatief geformuleerd zijn, zijn de antwoorden omgedraaid, zodat het getoonde percentage het aandeel leerlingen weergeeft dat wél veerkracht vertoont. Bij deze stellingen staat achter de stelling '(omgedraaid)' vermeld. Voor iedere stelling van individuele veerkracht wordt in grafiek 3a en 3b het percentage leerlingen weergegeven dat het (helemaal) eens is met de stelling. Leerlingen van 4vwo scoren in de 2-meting met 87% het hoogste op 'Ik kan goed omgaan met alles wat op mijn pad komt' en met 51% het laagste op 'Ik vind het moeilijk om aardig voor mezelf te blijven als dingen anders lopen dan gepland (omgedraaid)'. Bij geen enkele stelling is sprake van een significante toe- of afname van veerkracht.

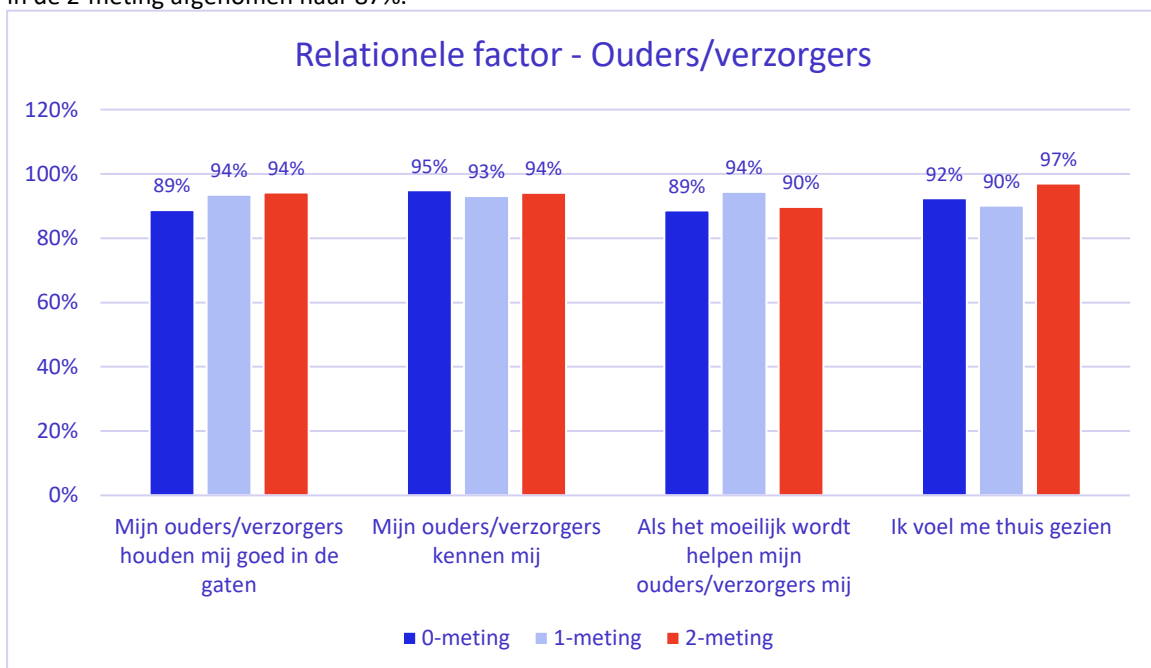
Grafiek 3a. Ontwikkeling stellingen individuele veerkracht (deel 1)

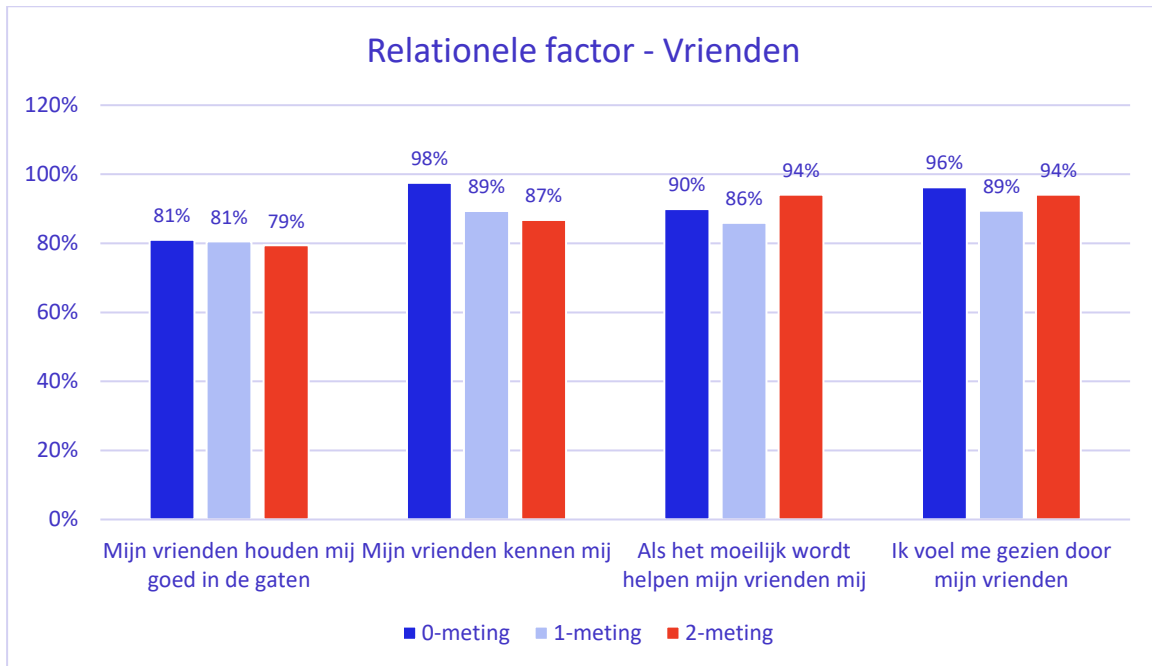
Grafiek 3b. Ontwikkeling stellingen individuele veerkracht (deel 2)

Relationele factor

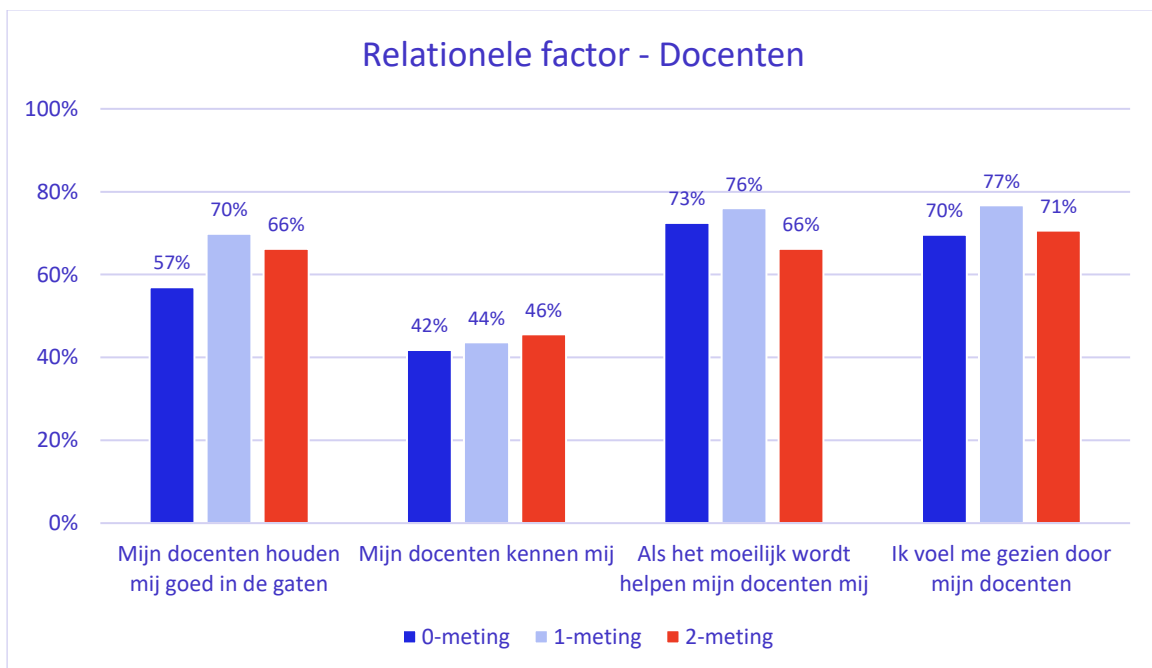
De 'relationele factor' bestond in de 0-meting uit twaalf stellingen. Eenzelfde set van vier stellingen werden voorgelegd over ouders/verzorgers, over vrienden en over docenten. In de 1- en 2-meting is dezelfde set van vier stellingen ook voorgelegd over mentoren. Voor iedere stelling binnen de relationele factor wordt in grafiek 4a, 4b, 4c en 4d het percentage leerlingen weergegeven dat het (helemaal) eens is met de stelling. Leerlingen halen over het algemeen de meeste veerkracht uit ouders/verzorgers, opgevolgd door vrienden, mentoren en tot slot docenten. Enkel bij de stelling 'Mijn vrienden kennen mij' is sprake van een significante ontwikkeling over de tijd heen ($p=0,047$). In de 0-meting gaf 98% van de jongeren aan dat hun vrienden hen kenden en dit is in de 2-meting afgenomen naar 87%.

Grafiek 4a. Ontwikkeling stellingen relationele factor (ouders/verzorgers)

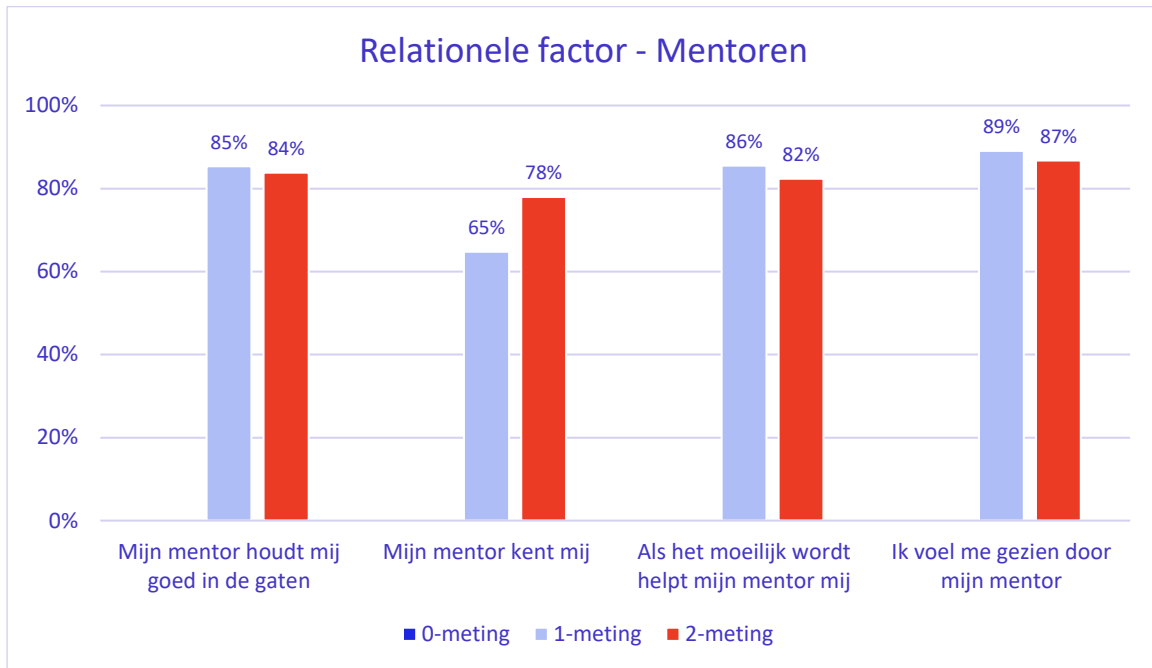

Grafiek 4b. Ontwikkeling stellingen relationele factor (vrienden)

Grafiek 4c. Ontwikkeling stellingen relationele factor (docenten)

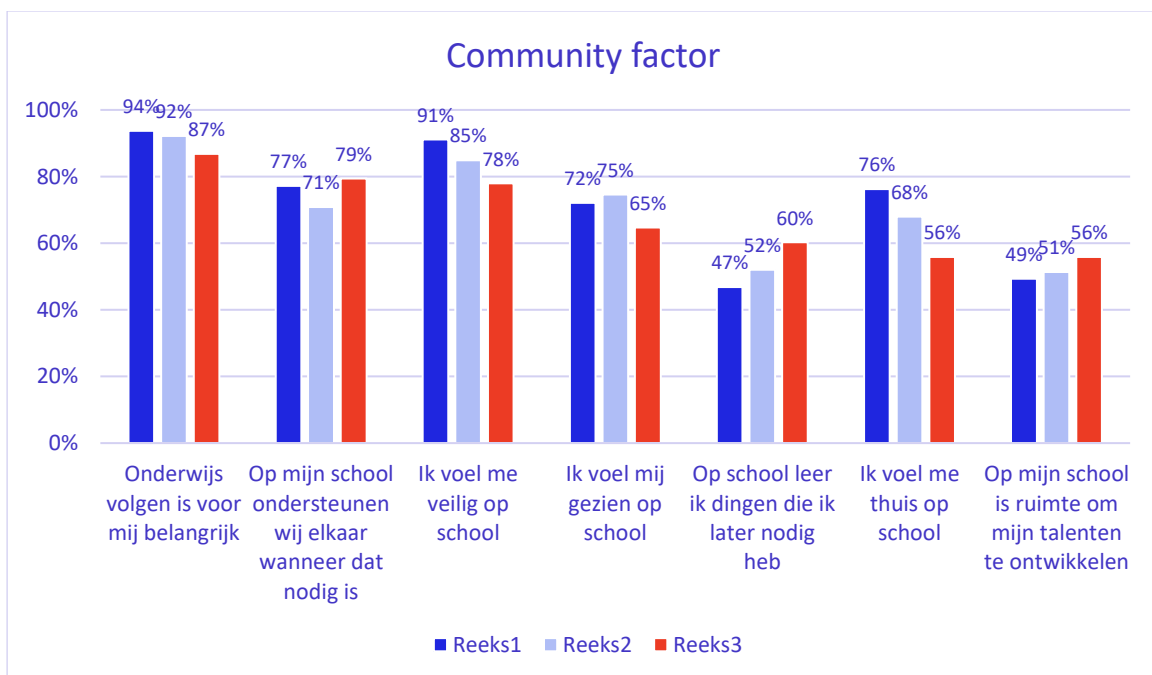

Grafiek 4d. Ontwikkeling stellingen relationele factor (mentoren)

Community factor

De factor 'community factor' bestond uit zeven stellingen gericht op contextuele factoren rondom een persoon. Voor iedere stelling van de community factor wordt in grafiek 5 het percentage leerlingen weergegeven dat het (helemaal) eens is met de stelling. In de 2-meting zijn leerlingen met 87% het meest eens met de stelling 'Onderwijs volgen is voor mij belangrijk' en met 56% het minst eens met de stelling 'Op mijn school is ruimte om mijn talenten te ontwikkelen'. Enkel bij de stelling 'Ik voel me thuis op school' is sprake van een significante ontwikkeling over de tijd heen ($p=0,031$). In de 0-meting gaf 76% van de jongeren aan zij zich thuis voelen op school en dit is in de 2-meting afgenomen naar 56%.

Grafiek 5. Ontwikkeling stellingen community factor

Mentoren

Bij de start, halverwege en richting het einde van het schooljaar hebben mentoren een vragenlijst ingevuld, waarin stellingen waren opgenomen rondom de succesvolle implementatie van een nieuwe aanpak. Hiervoor is gebruik gemaakt van de Normalisation Process Theory, zoals te lezen in bijlage 1. Hieronder is per onderdeel van deze theorie te zien hoe mentoren staan ten opzichte van aan de slag gaan met 'Veerkracht in 4V'. In de 2-meting is 'Veerkracht in 4V' in de stellingen vervangen door 'werken aan veerkracht in de mentorlessen'.

Coherentie

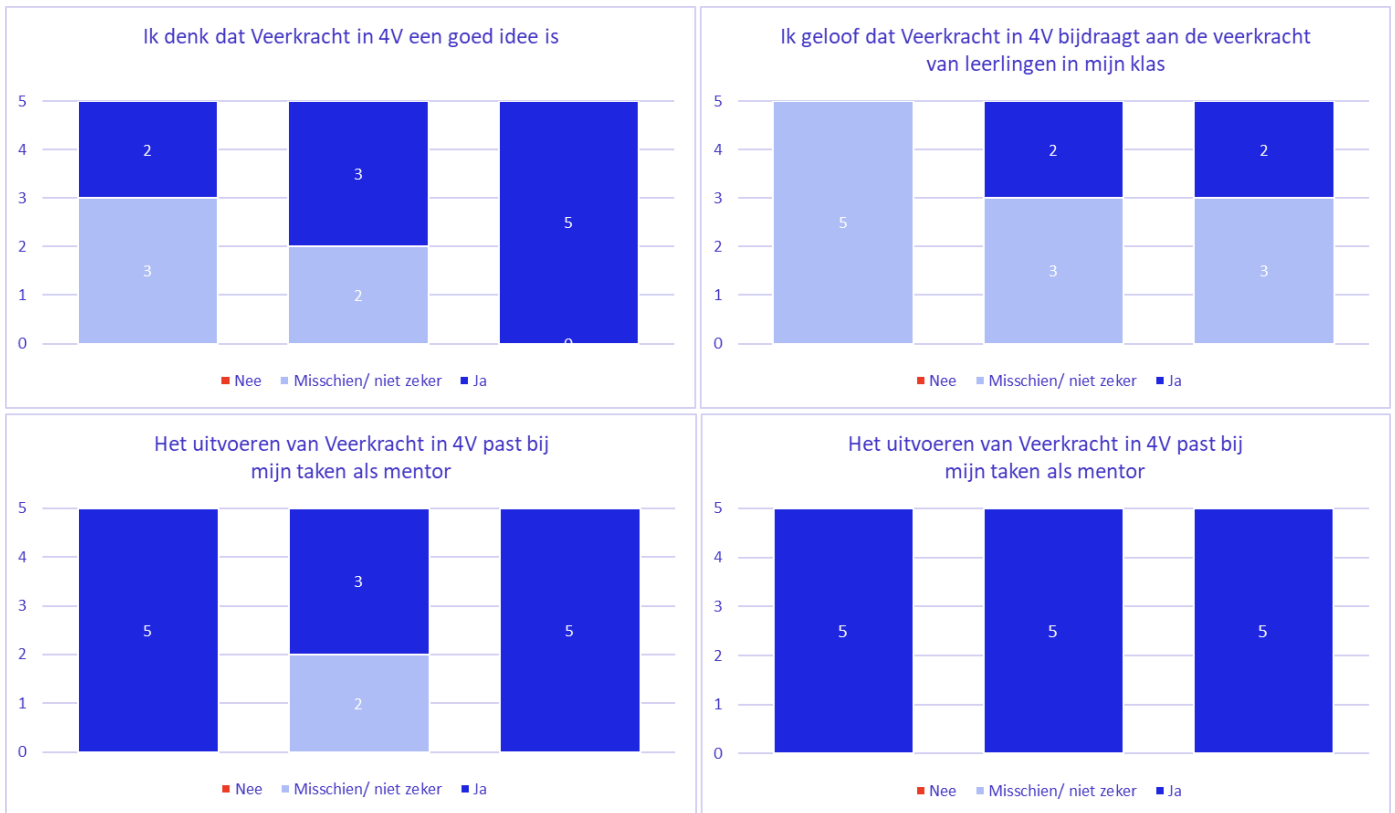
Coherentie gaat erover of personen die met de innovatie aan de slag gaan snappen wat de interventie inhoudt en wat de bedoeling is van de interventie. Bij mentoren is dit uitgevraagd aan de hand van vier stellingen. In grafiek 6a is per stelling te zien hoeveel mentoren het eens of oneens zijn, waarbij de linkerbalk de aantallen weergeeft voor de 0-meting, de middelste balk de aantallen voor de 1-meting en de rechterbalk de aantallen voor de 2-meting. Over het algemeen geldt dat de mentoren 'Veerkracht in 4V' goed vinden passen bij de doelen en taken van RSG Slingerbos. Wat 'Veerkracht in 4V' precies inhoudt en hoe dit verschilt van de normale werkwijze rondom mentorlessen in de school is niet voor alle mentoren duidelijk.

Grafiek 6a. Ontwikkeling stellingen coherentie Veerkracht in 4V

Cognitieve participatie

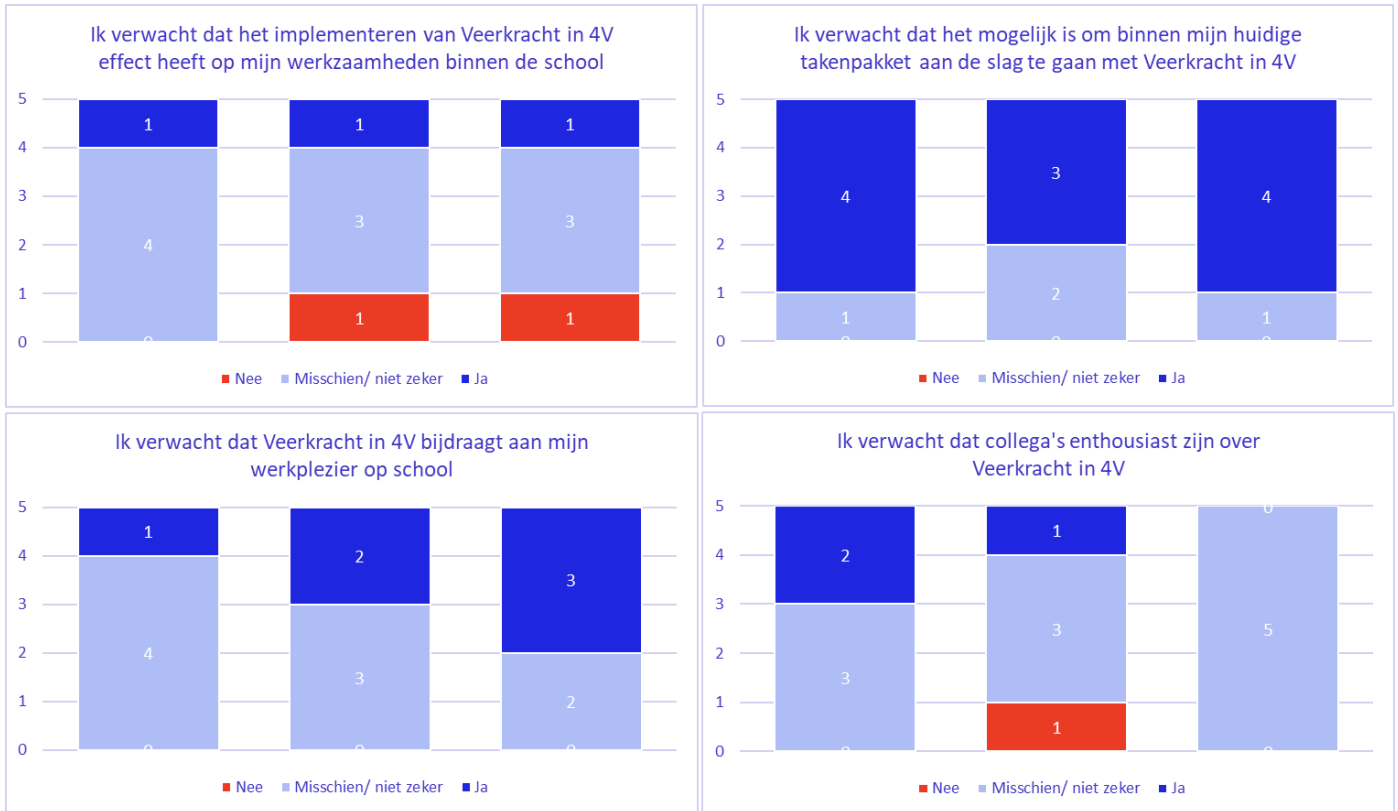
Bij cognitieve participatie wordt bekeken of personen die met de innovatie aan de slag gaan de innovatie een goed idee vinden. Staan deze personen achter de innovatie en zijn zij bereid om er mee aan de slag te gaan? Bij mentoren is dit uitgevraagd aan de hand van vier stellingen. In grafiek 6b is per stelling te zien hoeveel mentoren het eens of oneens zijn, waarbij de linkerbalk de aantallen weergeeft voor de 0-meting, de middelste balk de aantallen voor de 1-meting en de rechterbalk de aantallen voor de 2-meting. Over het algemeen geldt dat de mentoren een goed idee vinden en het werken aan veerkracht in de les vinden passen bij hun taken als mentor.

Grafiek 6b. Ontwikkeling stellingen cognitieve participatie Veerkracht in 4V

Collectieve actie

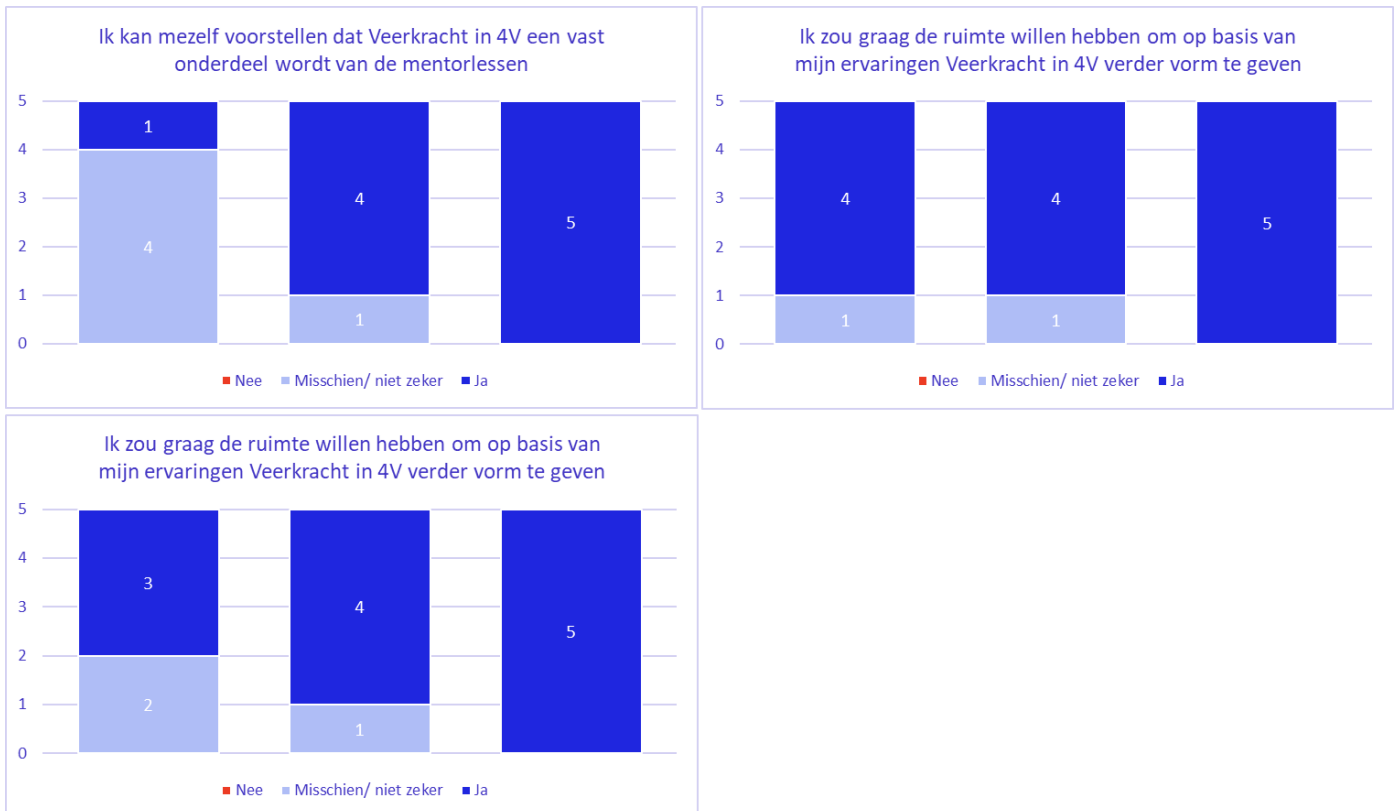
Bij collectieve actie wordt gekeken wat nodig is van of voor de personen om met de innovatie aan de slag te gaan en wat de impact is op hun werkzaamheden. Bij mentoren is dit uitgevraagd aan de hand van vier stellingen. In grafiek 6c is per stelling te zien hoeveel mentoren het eens of oneens zijn, waarbij de linkerbalk de aantallen weergeeft voor de 0-meting, de middelste balk de aantallen voor de 1-meting en de rechterbalk de aantallen voor de 2-meting. Over het algemeen geldt dat de mentoren wisselende houding hebben met betrekking tot collectieve actie. Over het algemeen verwachten ze dat het mogelijk is om binnen hun takenpakket aan de slag te gaan met veerkracht, maar zijn ze wisselend in het effect dat dit heeft op hun werkzaamheden en werkplezier. Ook weten de mentoren niet zeker of collega's enthousiast zijn over het werken aan veerkracht tijdens de mentorlessen.

Grafiek 6c. Ontwikkeling stellingen collectieve actie Veerkracht in 4V

Reflexief monitoren

Tot slot wordt binnen de Normalisation Process Theory gekeken naar reflexief monitoren, waarbij bekeken wordt in hoeverre personen kunnen inschatten wat de mogelijke effecten van de innovatie kunnen zijn. Daarnaast wordt ook bekeken in hoeverre zij willen en kunnen bijdragen aan de doorontwikkeling van de innovatie. In grafiek 6d is per stelling te zien hoeveel mentoren het eens of oneens zijn, waarbij de linkerbalk de aantallen weergeeft voor de 0-meting, de middelste balk de aantallen voor de 1-meting en de rechterbalk de aantallen voor de 2-meting. Over het algemeen zien de mentoren een toekomst voor werken aan veerkracht in de mentorlessen, en willen ze graag meedenken over de doorontwikkeling hiervan.

Grafiek 6d. Ontwikkeling stellingen reflexief monitoren Veerkracht in 4V

Slutelpersonen

In het interview met de sluitelpersonen (coördinator bovenbouw vwo en onderwijsassistent) zijn verschillende punten besproken die 'Veerkracht in 4V' heeft opgeleverd. Ten eerste heeft 'Veerkracht in 4V' een verbetering opgeleverd voor het mentorenteam van 4vwo en het mentoraatprogramma. Zo is de samenwerking tussen mentoren verder verbeterd en geïntensiveerd, waardoor meer eenheid is ontstaan: *“Als je meer bij elkaar bent, kan je meer afstemmen en komt er minder ruis op de lijn. Dan heb je ook meer dezelfde aanpak en straal je meer eenheid uit.”* Ook is het mentorenteam bewuster gaan kijken naar de mentoractiviteiten en welke rol veerkracht hier in heeft of kan krijgen: *“Het mentoraat heeft al elementen die te maken hebben met veerkracht. Dat hadden we ons eerst nog niet zo gerealiseerd. Dat doen we nu bewuster. We kijken wat we al hebben en passen dan kleine dingen aan, zodat we er nog iets meer aan hebben.”* Het overzicht met succesfactoren is hierin helpend: *“De matrix om mentoractiviteiten te beoordelen, om niet te eenzijdige activiteiten te hebben, is waardevol en goed te gebruiken in andere jaren.”* Doordat mentoren elkaar beter kennen, kunnen ze elkaar ook beter helpen: *“Samenwerking in een team schept vertrouwen. Hierdoor kan je elkaar ook verder helpen met behulp van de eigen veerkracht. Dat is echt een mooie opbrengst.”* Maar ook de leerlingen: *“Mentale gezondheid van de medewerkers werkt ook positief op de leerlingen.”* Tot slot geven de sluitelpersonen aan dat 'Veerkracht in 4V' *“heel veel handvaten voor het mentoraat voor andere jaarlagen”* heeft gegeven.

Deelvraag 4

De vierde deelvraag van het onderzoek naar 'Veerkracht in 4V' luidt: *“Wat zijn bevorderende en belemmerende factoren bij (de implementatie van) 'Veerkracht in 4V'?”*. Om deze vraag te beantwoorden wordt gekeken naar het interview met de sluitelpersonen.

Sleutelpersonen

In het interview met de coördinator bovenbouw vwo en onderwijsassistent zijn verschillende onderdelen van 'Veerkracht in 4V' besproken, die hebben bijgedragen aan een goed verloop of onderdelen die verbeterd konden worden om zo te komen tot een beter verloop. Deze onderdelen kunnen worden samengevat in verschillende thema's.

Gebrek aan duidelijkheid bij de start

Een overkoepelend thema, dat een belemmerende werking heeft gehad, is gebrek aan duidelijkheid bij de start. Zo is naar aanleiding van de eerste bijeenkomst met het mentorenteam onduidelijkheid ontstaan over het doel en de invulling van Veerkracht in 4V. Deze eerste bijeenkomst met het mentorenteam vond plaats aan het einde van schooljaar 2022-2023. In deze bijeenkomst is op abstract niveau en zonder duidelijke kaders, het idee voor 'Veerkracht in 4V' met het mentorenteam gedeeld. Deze bijeenkomst zorgde voor onduidelijkheid en verwarring bij het mentorenteam, en daarmee voor een kritische houding: *"Het was een lastige eerste ontmoeting. Je zag het onbegrip bij mentoren. Daardoor was het mogelijk ook een wat lastige start. Voor mentoren was het nog niet helder waarvoor het onderzoek was en hoe het eruit zou zien."* Ook was er onduidelijkheid over de invulling van het mentoraat: *"Ik had verwacht dat we minder zelf hoefden te bedenken. Dat wij voorbeelden zouden krijgen van de onderzoeksgroep en dat wij die dan gingen uitvoeren. Dat we alleen de uitvoerders zouden zijn."* Eén onderliggende reden van het gebrek aan duidelijkheid bij de start van 'Veerkracht in 4V' was de wisseling in betrokken personen. Personen van RSG waarmee RKJ oorspronkelijk in contact was gekomen en waarmee ideeën zijn uitgewisseld, zijn einde van schooljaar 2022-2023 en begin schooljaar 2023-2024 weggegaan bij RSG. Hierdoor ontstond een tijdelijke situatie, waarbij geen personen meer aanwezig waren die een verbindende rol konden spelen tussen het mentorenteam van RSG en de personen van RKJ.

Daarnaast zijn de rollen van de verschillende betrokkenen aan het begin van het proces niet geheel duidelijk met elkaar afgestemd. Vooral de rol van de onderwijsassistent was onduidelijk: *"[De onderwijsassistent] kent mentoren minder goed. [Zij] heeft veel knowhow, maar dat is nu misschien onvoldoende benut. [...] Mentoren vonden de rol van [de onderwijsassistent] wat lastiger en onduidelijker."*

Tot slot hebben op verschillende momenten discussies plaatsgevonden over de definitie van veerkracht, maar is nooit een eenduidige definitie afgesproken binnen het mentorenteam. Tot en met de laatste leer-werksessie is dit een terugkerend gesprek geweest: *"De definitie van veerkracht was ook lastig te beantwoorden. Dat hadden we in het begin misschien nog beter kunnen kaderen. Dat had wellicht geholpen."* Dus door *"eerder op dezelfde frequentie te zitten"* had de uitvoering van 'Veerkracht in 4V' mogelijk beter gekund.

Onderlinge afstemming

Een overkoepelend thema, dat een bevorderende werking heeft gehad, is onderlinge afstemming. Zoals eerder benoemd heeft de intensievere samenwerking binnen het mentorenteam gezorgd voor een betere samenwerking en meer eenheid binnen het team. Dit heeft effect op het programma dat het mentorenteam aanbiedt aan de leerlingen. Tot slot bespraken de sleutelpersonen dat de interne begeleider van de bovenbouw een waardevolle toevoeging was geweest aan het team rondom Veerkracht in 4V: *"Mogelijk had [de interne begeleider] ook nog een goede bijdrage kunnen leveren. [...] Deze rol wordt nog te weinig benut. Als je je zorgen maakt over leerlingen ook meer contact met deze persoon zoeken."*

Bewustwording en reflectie

Een overkoepelend thema, dat een bevorderende werking heeft gehad, is bewustwording en reflectie. Mentoren zijn bewuster gaan nadenken over het mentoraat en aan welk doel mentoractiviteiten bijdragen. Door de leer-werksessies hadden mentoren tijd om te reflecteren op het mentoraat en met meer aandacht te werken aan de invulling hiervan. Daarnaast gaven de sleutelpersonen aan dat de resultaten uit de vragenlijst onder leerlingen ook meer bewustwording heeft gebracht: *"We hebben meer zicht gekregen op wat leerlingen vinden van programma, zodat je ook aanpassingen kan doen. Er waren ook wel onderdelen waar we van schrokken, bijvoorbeeld hoe bang leerlingen waren om cijfers te krijgen. Daar kan je rekening mee houden. Het plaatje wat veerkracht inhoudt is door het onderzoek completer geworden. Je weet nu beter waar je op kunt"*

inzetten. Eerder hebben we misschien nooit de vraag gesteld bijvoorbeeld 'wat doet het met jou als je een 3 haalt, hoe bespreek je dit met je ouders?'. Nu is dit wel gesprekstof tussen mentor en leerling, en met ouders." Het mentorenteam en de sleutelpersonen zien hierdoor de toegevoegde waarde in van informatie ophalen bij leerlingen, maar ook samenwerken met leerlingen bij de invulling van het mentoraatprogramma.

Hoofdvraag

De hoofdvraag van het onderzoek naar 'Veerkracht in 4V' luidt: *"Hoe kan 'Veerkracht in 4V' in 4VWO van RSG Slingerbos gedurende het schooljaar 2023-2024 worden (door)ontwikkeld, zodat jongeren zich positief veerkrachtig ontwikkelen?"*. Hoewel geen meetbare positieve ontwikkeling te zien is van veerkracht onder leerlingen van 4vwo, heeft het thema veerkracht binnen de mentorlessen in 4vwo op RSG Slingerbos zich wel positief ontwikkeld. De inbreng vanuit leerlingen (door de vragenlijsten en focusgroep) en de leer-werksessies, zorgden ervoor dat mentoren de tijd en middelen hadden om met elkaar in gesprek te gaan over een goede invulling van de mentorlessen om dit vervolgens tot uitvoering te brengen.

Conclusie

Conclusie

Door gefaciliteerd te worden bij overleg- en reflectiemomenten en de mening van jongeren mee te nemen, kunnen mentoren gezamenlijk werken aan een sterker mentoraatprogramma. Hierdoor kan meer aandacht besteed worden aan het inzetten van de juiste werkvormen om aan de juiste onderwerpen binnen een klas te werken. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan een mentoraat een positieve bijdrage leveren aan het mentaal welzijn en de veerkracht van leerlingen op de school.

Kansen

Hoewel 'Veerkracht in 4V' en daarmee het project 'Op naar een veerkrachtige jeugd' op RSG Slingerbos is afgerond, blijft de mentale gezondheid en veerkracht van jongeren een belangrijk aandachtsgebied. Binnen RSG Slingerbos, binnen de gemeente Harderwijk, de regio Noord-Veluwe en breder zijn verschillende ontwikkelingen en kansen op dit gebied.

Vervolg binnen RSG

Veerkracht in 4V is een bevestiging geweest dat afstemming, reflectie en samenwerking binnen een mentorenteam zorgt voor een sterker mentoraatprogramma. Het mentorenteam van 4vwo heeft op een teambijeenkomst van alle mentorenteams in de bovenbouw een presentatie gegeven over 'Veerkracht in 4V'. Waar zijn zij mee aan de slag gegaan, en wat heeft dit opgeleverd? Een doel van deze presentatie is om te faciliteren dat mentoren meer tijd krijgen om met elkaar te overleggen en af te stemmen, zodat ook zij een inhoudelijk sterker mentoraatprogramma kunnen opbouwen.

Vervolg RKJ

In de eerste helft van 2024 hebben alle Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd het bericht ontvangen dat ZonMw van VWS een getekende opdrachtbrief heeft ontvangen met het verzoek om een programmavoorstel uit te werken voor een vervolg van de werkplaatsen jeugd, voor de periode 2025-2028. Dit betekent dat RKJ Noord-Veluwe ook na 2024 door zou kunnen gaan. Hierover worden op dit moment gesprekken gevoerd met partners en gemeenten. Mocht er een vervolg komen dan kan het versterken van de mentale gezondheid en veerkracht van jongeren in de regio mogelijk opnieuw één van de thema's zijn.

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)

'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)' is een programma van het Trimbos Instituut dat bij gemeenten op de Noord-Veluwe is gestart in 2023. Dit programma helpt gemeenten om op basis van cijfers over de lokale jeugd te werken aan gezonde en gelukkige jongeren en te voorkomen dat zij alcohol of drugs gebruiken of roken. De aanpak, gebaseerd op het IJslandse preventiemodel, wordt door de gemeente uitgevoerd, samen met partners uit de gemeente die betrokken zijn bij opgroeiende jeugd. OKO werkt aan een positieve, gezonde en veilige leefomgeving voor jongeren, waarbij mentale gezondheid een belangrijk thema is. Eén van de omgevingen waar OKO op inzet is de schoolomgeving. Daarmee is RSG Slingerbos een belangrijke partner binnen OKO.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Begin 2023 is het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) getekend. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) wordt door rijksoverheden, gemeenten en zorgverzekeraars gebouwd aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis. Eén van de doelen van GALA is het versterken van de mentale weerbaarheid en mentale gezondheid, omdat dit belangrijke voorwaarden zijn om gezond te leven en gezond op te groeien. Scholen, zoals RSG Slingerbos, kunnen onderdeel zijn van dit fundament.

Gezonde School-aanpak

In een veilig en inclusief schoolklimaat ervaren leerlingen meer zelfvertrouwen en weerbaarheid. Er is minder kans op probleemgedrag, angst, stress en depressie. De Gezonde School-aanpak zorgt voor een blijvend resultaat. Door op school te werken aan welbevinden op vier pijlers (Educatie, Schoolomgeving, Signaleren en Beleid) zorg je ervoor dat het thema goed wordt geborgd binnen de school. Meer informatie is te vinden op [de website van de Gezonde School](#).

Bijlage 1

Achtergrondinformatie vragen Normalisation Process Theory

'Veerkracht in 4V' is een nieuwe aanpak voor de mentoren. De Normalisation Process Theory (NPT) richt zich op factoren die nodig zijn voor de succesvolle implementatie en integratie van interventies in routinewerk (oftewel normalisatie). Om te weten hoe dit zit voor de mentoren die aan de slag gaan met 'Veerkracht in 4V' worden stellingen (met mogelijkheid tot uitgebreider antwoord) voorgelegd op basis van deze theorie. NPT bestaat uit vier onderdelen:

1. *Coherentie*
Ten eerste is het belangrijk dat personen die met een innovatie aan de slag gaan (in dit geval mentoren) snappen wat de interventie (in dit geval 'Veerkracht in 4V') inhoudt en wat de bedoeling van de interventie is.
2. *Cognitieve participatie*
Vervolgens wordt in kaart gebracht of de mentoren de aanpak een goed idee vinden, erachter staan en bereid zijn om er mee aan de slag te gaan.
3. *Collectieve actie*
Daarna moeten mentoren aan de slag gaan om ervoor te zorgen dat de aanpak uitgevoerd wordt. Het is belangrijk om daarvoor in kaart te brengen wat de mentoren moeten doen om in staat te zijn met de aanpak aan de slag te gaan, en welk effect deze taak heeft op hun reguliere werkzaamheden.
4. *Reflexieve monitoring*
Als de mentoren eenmaal aan de slag zijn gegaan met de aanpak, is het belangrijk dat zij hierop reflecteren. In hoeverre is het voor hen duidelijk wat de effecten zijn, zien zij de voordelen en kan de aanpak nog verbeterd worden?

Theoretisch concept	Vraagstellingen <i>De volgende vragen gaan over 'Veerkracht in 4V'.</i>
Coherentie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het is duidelijk voor mij wat 'Veerkracht in 4V' inhoudt 2. Het is duidelijk voor mij hoe 'Veerkracht in 4V' verschilt van de huidige werkwijze rondom mentorlessen in de school 3. Het is duidelijk voor mij wat het doel is van 'Veerkracht in 4V' 4. Ik vind dat 'Veerkracht in 4V' goed aansluit bij de doelen en taken van RSG Slingerbos
Cognitieve participatie	<ol style="list-style-type: none"> 5. Ik denk dat 'Veerkracht in 4V' een goed idee is 6. Ik geloof dat 'Veerkracht in 4V' bijdraagt aan de veerkracht van leerlingen in mijn klas 7. Het uitvoeren van 'Veerkracht in 4V' past bij mijn taken als mentor 8. Ik ben bereid om tijd en energie te steken in het uitvoeren van 'Veerkracht in 4V'
Collectieve actie	<ol style="list-style-type: none"> 9. Ik verwacht dat het implementeren van 'Veerkracht in 4V' effect heeft op mijn werkzaamheden binnen de school 10. Ik verwacht dat het mogelijk is binnen mijn huidige takenpakket aan de slag te gaan met 'Veerkracht in 4V' 11. Ik verwacht dat 'Veerkracht in 4V' bijdraagt aan mijn werkplezier op school 12. Ik verwacht dat collega's enthousiast zijn over 'Veerkracht in 4V'
Reflexieve monitoring	<p>Stel je voor dat 'Veerkracht in 4V' al een aantal maanden wordt ingezet.</p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Ik kan mezelf voorstellen dat 'Veerkracht in 4V' een vast onderdeel wordt van de mentorlessen

	<p>14. Ik zou graag willen weten wat het effect is van 'Veerkracht in 4V' op de veerkracht van mijn leerlingen</p> <p>15. Ik zou graag de ruimte willen hebben om op basis van mijn ervaringen 'Veerkracht in 4V' verder vorm te geven</p>
--	--

Literatuur

- Jonkman, H., Van Rooijen, M., Wiersma, M., & Van Goor, R. (2022). Validation Study of the Child and Youth Resilience Measure (CYRM-28) among Dutch youth. *Frontiers in Psychiatry*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.637760>
- Markowitz, S., & Peters, M. L. (2014). Psychometrische evaluatie van de CD-Risc in een Nederlandstalige populatie: een multi-of unifactorieel meetinstrument om veerkracht te meten. *Tijdschrift voor Klinische Psychologie*, 44(1), 55-68.
- Murray, E., Treweek, S., Pope, C., MacFarlane, A., Ballini, L., Dowrick, C., Finch, T., Kennedy, A., Mair, F. S., O'Donnell, C., Ong, B. N., Rapley, T., Rogers, A., & May, C. (2010). Normalisation Process Theory: a framework for developing, evaluating and implementing complex interventions. *BMC Medicine*, 8(1). <https://doi.org/10.1186/1741-7015-8-63>
- Van Kleef, E., Dijkstra, S. C., Seidell, J., Vingerhoeds, M. H., Polet, I. A., & Zeinstra, G. G. (2022). Which factors promote and prohibit successful implementation and normalization of a healthy school lunch program at primary schools in the Netherlands?. *Journal of Health, Population and Nutrition*, 41(1), 1-11. <https://doi.org/10.1186/s41043-022-00328-4>

Bijlage 2

Vragenlijst Veerkracht in de klas – mentoren

Hoi! Fijn dat je deze vragenlijst wil invullen. Deze vragenlijst gaat over veerkracht en aan de slag gaan met 'Veerkracht in 4V'.

Alvast bedankt voor het invullen!

Veerkracht

Hierna volgen een aantal stellingen. Geef bij deze stellingen aan in welke mate deze van toepassing zijn op jou in de afgelopen maand. Kies het antwoord dat bij jou past; er zijn geen goede of foute antwoorden.

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik kan goed omgaan met alles wat op mijn pad komt					
Ik laat me niet snel uit het veld slaan bij tegenslagen					
Ik zie mezelf als een sterk persoon bij het omgaan met de uitdagingen en moeilijkheden in het leven					
Als ik onder druk sta, blijf ik mijn doel voor ogen houden en helder nadenken					
Ik weet waar ik goed in ben					

Veerkracht in 4V

'Veerkracht in 4V' is een aanpak op RSG Slingerbos, waarbij mentoren samen met leerlingen het hele jaar door in de mentorlessen werken aan relevante thema's rondom veerkracht en mentale gezondheid. Gezamenlijk bekijken ze aan welke thema's ze graag willen werken, en gaan ze aan de slag om daarop in te zetten. Mentoren worden ondersteund door professionals (binnen en buiten de school) om hierbij de juiste tools op het juiste moment in te zetten.

Hierna volgen een aantal stellingen over 'Veerkracht in 4V'. Geef voor ieder van de volgende stellingen aan in hoeverre je er mee eens bent door te kiezen voor 'ja', 'misschien/niet zeker' of 'nee'. Het is mogelijk om toelichting te geven in het tekstvak onder de vraag, maar dit is niet verplicht.

1. Het is duidelijk voor mij wat 'Veerkracht in 4V' inhoudt
2. Het is duidelijk voor mij hoe 'Veerkracht in 4V' verschilt van de huidige werkwijze rondom mentorlessen in de school
3. Het is duidelijk voor mij wat het doel is van 'Veerkracht in 4V'
4. Ik vind dat 'Veerkracht in 4V' goed aansluit bij de doelen en taken van RSG Slingerbos
5. Ik denk dat 'Veerkracht in 4V' een goed idee is
6. Ik geloof dat 'Veerkracht in 4V' bijdraagt aan de veerkracht van leerlingen in mijn klas

7. Het uitvoeren van 'Veerkracht in 4V' past bij mijn taken als mentor
8. Ik ben bereid om tijd en energie te steken in het uitvoeren van 'Veerkracht in 4V'
9. Ik verwacht dat het implementeren van 'Veerkracht in 4V' effect heeft op mijn werkzaamheden binnen de school
10. Ik verwacht dat het mogelijk is binnen mijn huidige takenpakket aan de slag te gaan met 'Veerkracht in 4V'
11. Ik verwacht dat 'Veerkracht in 4V' bijdraagt aan mijn werkplezier op school
12. Ik verwacht dat collega's enthousiast zijn over 'Veerkracht in 4V'

Stel je voor dat 'Veerkracht in 4V' al een aantal maanden wordt ingezet.

13. Ik kan mezelf voorstellen dat 'Veerkracht in 4V' een vast onderdeel wordt van de mentorlessen
14. Ik zou graag willen weten wat het effect is van 'Veerkracht in 4V' op de veerkracht van mijn leerlingen
15. Ik zou graag de ruimte willen hebben om op basis van mijn ervaringen 'Veerkracht in 4V' verder vorm te geven

- Ja
  - Misschien/niet zeker
  - Nee
- + tekstvak voor toelichten van antwoord

Bijlage 3

Stellingen behorend bij factoren van veerkracht

Individuele veerkracht

1. Ik kan goed omgaan met alles wat op mijn pad komt
2. Ik laat me niet snel uit het veld slaan bij tegenslagen
3. Ik zie mezelf als een sterk persoon bij het omgaan met de uitdagingen en moeilijkheden in het leven
4. Als ik onder druk sta, blijf ik mijn doel voor ogen houden en helder nadenken
5. Ik weet waar ik goed in ben

6. Ik ben bang om fouten te maken
7. Ik durf fouten te maken
8. Ik vind het moeilijk aardig voor mezelf te blijven als dingen anders lopen dan gepland
9. Als het tegenzit, doe ik moeite voor de dingen die de moeite waard zijn

Relationele factor

10. Mijn ouders/verzorgers houden mij goed in de gaten
11. Mijn ouders/verzorgers kennen mij
12. Als het moeilijk wordt helpen mijn ouders/verzorgers mij
13. Ik voel me thuis gezien

14. Mijn vrienden houden mij goed in de gaten
15. Mijn vrienden kennen mij
16. Als het moeilijk wordt helpen mijn vrienden mij
17. Ik voel me gezien door mijn vrienden

18. Mijn docenten houden mij goed in de gaten
19. Mijn docenten kennen mij
20. Als het moeilijk wordt helpen mijn docenten mij
21. Ik voel me gezien door mijn docenten

22. Mijn mentor houdt mij goed in de gaten*
23. Mijn mentor kent mij *
24. Als het moeilijk wordt helpt mijn mentor mij*
25. Ik voel me gezien door mijn mentor*

Community factor

26. Onderwijs volgen is voor mij belangrijk
27. Op school leer ik dingen die ik later nodig heb
28. Op mijn school is ruimte om mijn talenten te ontwikkelen

29. Ik voel me thuis op mijn school
30. Ik voel mij gezien op school
31. Ik voel me veilig op mijn school
32. In mijn school ondersteunen wij elkaar wanneer dat nodig is

* Deze stellingen zijn toegevoegd vanaf de meting halverwege het schooljaar.

Bijlage 4

Vragenlijst Veerkracht in de klas – leerlingen

Hoi! Fijn dat je deze vragenlijst wil invullen. Deze vragenlijst gaat over hoe jij omgaat met dagelijkse tegenslagen en welke rol anderen hierbij spelen.

- Er zijn geen goede of foute antwoorden. Het gaat om jouw mening en jouw ervaringen.
- Alles wat jij invult blijft vertrouwelijk. Jouw docenten, klasgenoten, ouders, vrienden of wie dan ook komen niet te weten wat jij invult.
- Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 5 tot 10 minuten.

Alvast bedankt voor het invullen!

Hierna volgen een aantal stellingen. Geef bij deze stellingen aan in welke mate deze van toepassing zijn op jou in de afgelopen maand. Kies het antwoord dat bij jou past; er zijn geen goede of foute antwoorden.

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik kan goed omgaan met alles wat op mijn pad komt				
Mijn ouders/verzorgers houden mij goed in de gaten				
Onderwijs volgen is voor mij belangrijk				
Ik voel me gezien door mijn vrienden				
Ik laat me niet snel uit het veld slaan bij tegenslagen				
Mijn vrienden kennen mij				
Ik voel me thuis op mijn school				
Ik zie mezelf als een sterk persoon bij het omgaan met de uitdagingen en moeilijkheden in het leven				
Als het moeilijk wordt helpen mijn docenten mij				
Op school leer ik dingen die ik later nodig heb				
Als ik onder druk sta, blijf ik mijn doel voor ogen houden en helder nadenken				
Ik voel me gezien door mijn docenten				
Mijn ouders/verzorgers kennen mij				
Ik voel me veilig op mijn school				
Ik weet waar ik goed in ben				
Mijn docenten houden mij goed in de gaten				
Op mijn school is ruimte om mijn talenten te ontwikkelen				
Ik ben bang om fouten te maken				

Mijn vrienden houden mij goed in de gaten				
Op mijn school ondersteunen wij elkaar wanneer dat nodig is				
Ik vind het moeilijk aardig voor mezelf te blijven als dingen anders lopen dan gepland				
Als het moeilijk wordt helpen mijn ouders/verzorgers mij				
Ik voel mij gezien op school				
Ik durf fouten te maken				
Als het moeilijk wordt helpen mijn vrienden mij				
Als het tegenzit, doe ik moeite voor de dingen die de moeite waard zijn				
Mijn docenten kennen mij				
Ik voel me thuis gezien				

Mogelijk heb je wel eens gehoord van het begrip ‘veerkracht’. Dit is een begrip waar niet één algemene definitie voor is. Op de RSG houden we aan dat veerkracht betekent dat je *moeite doet voor de dingen die de moeite waard zijn, ook als het even tegenzit of zaken anders lopen dan verwacht.*

Aan wie denk jij als je denkt aan een veerkrachtig persoon?

Open antwoord

Waarom denk jij aan deze persoon?

Open antwoord

Heel erg bedank voor het invullen van de vragenlijst!